

"ממעין החיים"

שיחות שנאמרו מפי המשגיח הגה"צ ר' חיים וואלקין שליט"א

"אבות" - כח יהודי ייחודי

יותר לכבד אותו, אך אצלכם שאתם מאמינים ב"אבלוציה" [שהאדם בא מן הקוף], אז ככל שהוא יותר למעלה ככה הוא יותר מבוזה, כי הרי הוא יותר קרוב ל"קוף", וזה יותר בזיון, ולכך לא קיים אצלכם הדאגה והכבוד לאבא ולסבא.

אבי ז"ל היה מבאר על פי אותה השקפה, את מה שכתוב בפסוק "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" [דברים לז], שאם יבוא הבן וישאל את האבא מה לעשות במצב מסוים, "שאל אביך ויגדך", הוא רוצה עצה מאביו, אז מה הוא "יגדך", מה הוא יענה? ש"זקניך ויאמרו לך", הוא יגיד לבנו "למה אתה שואל אותי לך תשאל את הסבא", וזה גם כדברינו כי ככל שהאדם "זקן" יותר, מבוגר יותר, כך הוא גם נמצא במדרגה גבוהה יותר, הוא הרבה יותר קרוב למעמד הר סיני, "זקניך ויאמרו לך" תשאל את הסבא.

סיפר לי יהודי מעיירת לוד שפעם הסבא קדישא החפץ חיים היה צריך לעבור ברכבת דרך העיירה, וחיכו בתחנת רכבת המוני אנשים כדי לזכות לראות את הח"ח ולהתברך מפיו, וסיפר לי אותו יהודי שהיה ילד, שהוא זחל מתחת לרגלי האנשים עד שהגיע לחפץ חיים, והחפץ חיים שאל אותו איך הוא הגיע לכאן, מי שלח אותו? וענה לו אותו ילד ש"אבא שלו שלח אותו לקבל ברכה", ושאל אותו הח"ח מה הוא לומד, וענה לו הילד שהוא לומד עכשיו מסכת בבא בתרא בפרק חזקת הבתים, בסוגיה של "זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי", אמר לו הח"ח "אתה שומע מה אתה אומר" זה אומר של אבותי", לא לגבי הספינה בסוגיא שם, אלא הח"ח אחרי שהוא ראה את שהילד מגיע לבקש ברכה בגלל שפשוט "אביו שלח אותו", אז החפץ חיים רצה לעורר אותו שכל הדרך שלו והחינוך שלו זה בדרך אבותיו, ושלא יפרוש מן הציבור, מן הבית שבו הוא גדל, אלא לדבוק ב"זה אומר של אבותי", בדרך האבות שלו, **כל הכוח שלנו וכל מה שיש לנו זה מושתת על "אבות"**, כל מעשינו הינם המשך של מה שהאבא היה עושה, וזה מה שקובע, כל הכוח שלנו וכל הערכים שלנו בנויים ומושתתים על "אבות", מה הם עשו, איך הם התנהגו, כי לאבא ולסבא יש ערכים הרבה יותר גבוהים, הם בדרגה הרבה יותר גבוהה, כי הדורות הולכים ומתמעטים, אך האבא ככל שהוא מבוגר יותר כך הוא גם קרוב יותר למעמד הר סיני, ולכך הוא במעלה ודרגה הרבה יותר גבוהה.

"ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" [יב א], רואים אנחנו בפרשתנו איך שהקב"ה מצוה לאברהם אבינו, שיעזוב את ארצו, מולדתו, ואת בית אביו, אל ארץ אשר הקב"ה יראה לו, אע"פ שאינו יודע היכן היא ומי יהיו תושביה, כי אפילו שהקשר בין האדם לארצו שבה הוא גדל, ובין האדם לבית הוריו, הינו קשר טבעי ובריא, אך אצל אברהם אבינו המצב היה שונה כיון שסביבתו הטבעית היתה סביבה של עובדי עבודה זרה, וכן ביתו היה בית של עובדי עבודה זרה, עד כדי כך שהוא לא יכל עוד להשאר בסביבתו הטבעית, ונדרש ממנו לעזוב את הכל, את ארצו, מולדתו, ואת בית אביו, וללכת למקום אחר אפילו שהוא אינו יודע עדיין להיכן הוא הולך.

אבי מורי הרש"ד וואלקין זצ"ל היה אומר שפעם היה צריך להגיד לאדם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", שיעזוב את כל הסביבה בה הוא גדל, כי הסביבה היתה משפיעה לרעה, בדיוק כמו בדורו של אברהם אבינו שהיו עובדים ע"ז, אך היום צריך להגיד לאדם לעשות ההיפך, ולומר לו "לך לך לארצך למולדתך ולבית אביך", להתנהג בדיוק הפוך ולחזור דוקא לסביבה הטבעית, לא "מארצך" אלא "לארצך", לחזור חזרה לשורשים שלו, לסביבה שבה הוא גדל, **היום זהו דור שבו כל אחד רוצה להתנתק מהבית שבו הוא גדל, מהחינוך שבו הוא גדל, להיות "עצמאיי", הדור הצעיר רואה את מסורת האבות כעול על כתפיו, ולא כזכות, ועלינו להחליט ולחנך את ילדינו לשמור על מסורת ה"אבות"**, לומר לכל אחד ואחד לחזור חזרה לשורשים ולחינוך שעליו הוא גדל, לחזור למשפחה שלו ולשורשים שלו, לחזור ל"עצמו", וכך נשמור יחד על מסורת האבות.

הגאון ר' יעקב קמינצקי נסע פעם יחד עם נכדו לארץ, והיה ביחד איתם במטוס יהודי חילוני, שראה איך הנכד דואג ומכבד את סבו בצורה בלתי רגילה, ושאל את ר' יעקב קמינצקי איך נשרש אצלכם כזה כבוד לסבא מה שאצלנו לא קיים? וענה לו ר' יעקב קמינצקי, שאנחנו היהודים הדתיים מאמינים וחיים על פי זה שתורה מסיני, אז כל יהודי אנחנו יודעים ומסתכלים עליו כנכד ונין למי שהיה במעמד הר סיני, וא"כ מי שקרוב יותר לסיני צריך לכבד אותו יותר מאחרים, כי הוא במעלה רוחנית הרבה יותר גבוהה, ולכך ככל שהוא מבוגר יותר הוא יותר קרוב לסיני, ולכך צריך

הגאון ר' חיים שמולאביץ היה מביא את ה"חיי אדם" בהלכות כיבוד אב ואם [כלל סז סעיף ג], "הכיבוד הוא במחשבה ובמעשה ובדיבור וכו' דרצה לומר שימכבדם בליבו שהם חשובים בעיניו ובלבו, דהיינו שידמה בעיניו שהם גדולים ונכבדי ארץ, אף שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים כלל", והיה מוסיף על זה הגר"ח שמולאביץ שעל הבן מוטל לא רק ש"ידמה בעיניו שהם גדולים ונכבדי ארץ", אלא עליו לחפש ולמצוא, במה "הם גדולים ונכבדי ארץ", והוא היה מתבטא ש"מי שלא מאמין וחושב שאביו או אימו הינם 'חד בדרא' לפחות בדבר אחד, אז אותו אדם לא קיים מצות כיבוד אב ואם מימיו", כי בשביל לקיים מצות כיבוד אב כראוי עליו לחשוב ולחפש במה הם מיוחדים כל כך, עד כדי כך שהם יהיו "חד בדרא" בדבר זה.

"רבינו בחיי" בפרשת תולדות כותב על הפסוק "וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו", וז"ל "וישב בזה התעוררות וקל וחומר שלא ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה קל וחומר לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם", שיצחק אביו חפר שוב את בארות המים, והכל כ"די לא לשנות מדרך אבותיו", עד כדי כך ש"ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו", אפילו שמות של "בורות" הוא נתן דוקא את אותם שמות שאביו נתן, והכל הוא כדי להתחבר בזה לאבותיו, כל ענין הבארות היה רק היכי תמצוי כדי להתחבר לאבות, הם חיפשו כל דרך ללכת בדרכי אבות, להתחבר אליהם, ולעשות כמעשיהם, ועלינו גם כן לחפש את המעשה אבות, לחפש את דרכיהם, וגם ללכת בדרכיהם, לא לחפש בשדות זרים, אלא להתחבר למה שאנחנו, לאיפה שגדלנו, "למולדתך ולבית אביך".

האדמו"ר ר' ישראל מרוזין אמר שבמשפחה יש בניו מבוגרים ובנים צעירים, "הצעירים צריכים לכבד את המבוגרים כי הרי הם 'מבוגרים', והמבוגרים צריכים לכבד את הצעירים כי הרי הם נולדו לאבא כשהוא היה יותר מבוגר", כי מכיון שהאבא היה מבוגר יותר אז הוא היה גם במדרגה גבוהה הרבה יותר, ולכך מי שנולד ממנו אז הוא בעצם נמצא כבר במדרגה הרבה יותר גבוהה, הוא יותר קרוב למעמד הר סיני מאשר האחים "המבוגרים".

וכן יש תוס' (ב"ב ז:): שאומר על הגמ' "אמרו ליה מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא", וז"ל "מר ינוקא הוא הגדול ועל שם שנולד בינקותו לרב חסדא קרי ליה בר ינוקא, ומר קשישא הוא הצעיר ונולד בקשישותו של רב חסדא", וזהו כדברינו שמי שנולד כשרב חסדא היה צעיר, אז הוא קיבל רק את התואר של "בר ינוקא", אך מי שנולד לעת זקנותו של רב חסדא, הוא זוכה לתואר של "בר קשישא", אין אלו סתם תארים ללא משמעות, אלא זהו תואר עם משמעות של

"אבות", של להיות קרוב יותר למעמד הר סיני, "בר קשישא" נמצא במידה מסוימת בדרגה יותר גבוהה מאחיו הגדול, כי "הוא נולד כשהאבא היה יותר מבוגר".

בפרשת ויגש מובא שיהודה עומד ומספר את מהלך האירועים לפני יוסף המשנה למלך, שכשהם הגיעו למצרים אז "אדוניי שאל את עבדיו לאמור היש לכם אב או אח", ולכאורה מהי השאלה ב"היש לכם אב", האם ראינו פעם מישהו שאין לו אבא?! אך באמת הביאור בשאלתו של יוסף היא "היש לכם אב", לא רק "אב" מבחינה גשמית, אלא הוא התכוון "אב" מהבחינה של "האם יש לכם דמות של אב שמנחה אתכם", האם אתם מושרשים, האם יש לכם "אבות", שזהו כח יהודי ייחודי, "אבות מכלל דאיכא תולדות".

הרב שך זצ"ל שהייתי מאוד מקורב אליו, הייתי תמיד שם לב כשאנשים היו ניגשים אליו, היו מציגים אותם לפניו בכל מיני תארים, זה ראש ישיבה, זה ראש כולל, אך שום תואר לא היה מדבר אליו, הוא לא היה מתלהב משום תואר, חוץ ממתי שהיו אומרים לו על מישהו שהוא "אמולוגער", "יהודי של פעם", ההגדרה הזאת, התואר הזה, זה היה פשוט קונה אותו, זה דיבר אליו.

ר' ישראל סלנטר אומר שהפרשיות של החורף לבושות בפרוות, שזה נראה בעיקר רק סיפורים, זה נראה רק "פרוות", אך עלינו לדעת שבפרשיות הללו ובמיוחד בחומש בראשית, מוסתרים מסרים בשבילנו, שהינם "מעשה אבות סימן לבנים", ועלינו לחתור מבעד לפרוות ולגלות את המעשה אבות סימן לבנים, ועלינו לדעת שכל התנהגות וכל דיבור של האבות זה יכול להיות ממש "גופי תורה", ועלינו לדקדק בכל פסוק ובכל סיפור, כי יתכן שיש בזה הוראה לדורות, הוראה לחיינו.

אם היו מסבירים לאדם מה זה ללכת בדרכי אבות, כמה זה חשוב, כמה זה מעלה את האדם, כל ההסתכלות של הדור היתה אחרת, כל דרך החינוך היתה שונה, כי "אבות" זהו נכס יהודי, לגויים אין את זה, ישנם כאלה שכלל אינם יודעים מי זה אבא שלהם, וכן מהו המושג של "אבא", כי רק לנו יש את המושג של "אבות ובנים", אך בתוכנו יש הרבה אנשים שהם מיוחסים והם אינם יודעים זאת, ועל כל אחד ואחד להכיר את הייחוס שלו, את אבותיו, ואבות אבותיו, "תורה ציוה לנו משה מורשה", לנו יש מורשת ועלינו להיות מודעים למורשת זו ולהיות מחוברים אליה, וכך ורק כך נוכל להגיע ל"לך לך לארצך למולדתך ולבית אביך".

[נכתב ע"פ הבנת השומע ובאחריותו]

לרפואת: קרן מרים בת שמחה – רחל בת מליה

לקבלת העלון במייל בעברית ובאנגלית וכן להערות והארות ניתן לכתוב ל: memayan7@gmail.com